

**Л. О. Симоненко,
Л. В. Туровська**

**РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІ
ВІДПОВІДНИКИ З ПОЖЕЖНОЇ
СПРАВИ**

Узагальнивши матеріали кількох перекладних та інших словників (СУМ; РУСНТ**; КРУПТС; РУТС), пропонуємо українські відповідники до таких російських термінів з пожежної справи: *гармошка* (способ укладывания пожарных рукавов) — *збрижування*; *го-*

ловешка — *головéшка, недóгарок, -рка; жучок* (электрический) — *жучóк, -чка; отбой* — *відбій, -óю; пробка* (электрическая) — *прóбка; скатка* — *згóрток, -тка; багор* — *багóр, -гра; башня* — *вéжа; бум* — *бум, -а; взвешенный* — *завислий; вихревой* — *вихровий; водопитатель* — *водоживильник, -а; волокуша* — *волочильня; воспламеняемость* — *займистість, -ості; вскипание* — *закипáння, (извести) збурóвування; вспыхивание* — *спалáхування; выхлоп* — *випуск, -у; вышка* — *вишка; газовоз* — *газовóз, -а; горючесть* — *горючість, -ості; дозор* — *стежа; дымосос* — *димовисмóктувач, -а; едкий* — *їдкий; жолоб* — *жóлоб, -а; завеса* — *завіса; загроможждение* — *захаращування, захаращення; заземление* — *заземлювання, заземлення; зазор* — *прóміжок, -жку; закаливание* — *загартóвування; закольцованная (сеть)* — *закільцьóвана (мережа); замкнутая (линия)* — *зámкнена; занавес (театральный)* — *завіса; запас* — *запáс, -у; запор (замок)* — *замóк, -мка; захлэстывание (огня)* — *збивáння (вогню); забор воды* — *забір води; изолирующий (противогаз)* — *ізолювальний (протигаз); искрогаситель* — *іскрогáсник, -а; испаряемость* — *випарóвуваність, -ості; каланча* — *каланчá; караул* — *варта; караульный* — *вартóвий; колба (эл. лампы)* — *колба; колено* — *коліно; корзина (подъёмника)* — *корзина; кошма* (полотно для тушения) — *кошмá; легкоосвобождающийся* — *той, що легко вивільнюється; легкоплавкий* — *легкопáвкий; легкобрасываемый* — *легкоскидáльний; масляный* — *мáсляний; молниеотвод* — *блискавковідвід, -óду; набивка (материал)* — *набивка, (наполнение) набиття, (уплотнения) ущільнення; нагар* — *нагáр, -у; нагроможждение* — *нагромаджування, нагромадження; накал* — *розжáрення, розпечення; накаливание* — *розжáрування, розжарення; розпíкання, розпечення; наконецник* — *наконéчник, -а; наряд (пограничный)* — *наряд, -у; насадок (ствола пожарного)* — *наса́док, -дка; насос* — *пóмпа; обрушение (действие)* — *обвалювання, обвалення, (обвал) обвáл, -у; обугливание* — *обвуглювання, обвúглення, звуглювання, звúглення; огнепреградитель* — *вогнезатримувач, -а, вогнеперепóна; окалина* — *окалина; окурок* — *недóпалок, -лка, недóкурок, -рка; омедненный* — *обміднений; оплата* — *обплетення; оснащение* — *оснащення, оснащування; отдача (реакция силы)* — *1 (механизмов, огнестр. оружия) — відбій, -óю; 2 (действие) — віддавання, віддання, віддáча; отражатель* — *відбивáч, -á; отсека* — *відсік, -у; отсекание (огня)* — *відсікання; охрана* — *охорона; очаг (пожара)* — *осерéдок, -дку; пепел* — *пóпíl, -елу; перегиб (рукава)* — *згин, -у, перегин, -у; перекрытие (искровое)* — *перекриття; перехлэстывание (проводов)* — *переплетення; переходник* — *перехідник, -á; перо (деталь механизма)* — *перó; петля (магнитного гистерезиса)* — *петля; пламегаситель* — *полум'ягáсник, -а; пламяотсекатель* — *відсікáч полум'я; подпорка* — *підпірка, підпора; подшлемник* — *підшолóмник, -а; подъезд (к реке)* — *під'їзд, -у; пожарная разделка* — *пожежна переділка; покров (кабеля)* — *пóкрив, -у; покрытие* —

покриття; ползком – поповзом; постановка (задачи) – визначення завдання; преграда – перепона; препятствие – перешкола; привязь (механизм) – прив'язь; посадка – приса́дження, приса́джування; пробка (резиновая) – про́бка, (из дерева) ко́рок; пробой (изоляция) – пробі́й, -о́ю; прокладка (уплотнительная) – прокла́дка; прохождение (службы) – відбува́ння; раструб-спрыск – ро́зтруб-спрыск, -у; расход (воды) – витрата; расцепитель – розчіплювач, -а; сажка – са́жка; свисток – свисто́к, -тка́; связка (действие) – зв'язування, (связанные предметы) – в'язка; седло (клапана) – сі́дло; скрутка (эл. проводов) – скру́тень, -тня і скру́тінь, -тня; скрытая (электропроводка) – прихована; сопло – соплó; спасатель – рятува́льник, -а; спираль – спіра́ль; сцепка – зчеп, -у, зчіпка, (действие) зчеплення; токоотвод – струмові́від, -о́да; трубочист – сажотру́с, -а; трудногораемый – важкоспалимий; утечка – 1 (тока) втрати́; 2 (жидкости, газа) виті́к, -оку; часовой – стійковий; чехол – чохо́л, -хла́.

На нашу думку, недоцільно вносити до реєстру словника з пожежної справи терміни з інших галузей знань, зокрема мистецтва (*завіса театральна*), юриспруденції (*відбуття покарання*), військової справи (*наряд прикордонний*) та ін. Деякі лексеми потребують поняттєвої ідентифікації. Серед них: *хлестать, подмасочник, легкоосвобождающийся*.

Л. В. Туровська

КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ – КАПІТАЛЬНІ ВКЛАДЕННЯ

В українській термінології фінансовий термін *капітальні інвестиції* вживають зі значенням “вкладення коштів у придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності,

інших основних фондів та нематеріальних активів, що підлягають амортизації”, а термін *капітальні вкладення* має значення “витрати на будівництво нових, розширення, реконструкцію і технічне переобладнання наявних основних фондів виробничого і невиробничого призначення”. В останні кілька десятиків років суспільство розвивалося бурхливими темпами, що спричинило появу нових слів, з одного боку, та розширення семантики вже відомих, з другого. Термін *інвестиція* сьогодні має ширше значення, ніж термін *вкладення*, про що свідчать лексикографічні джерела: “інвестиції – грошові, майнові, інтелектуальні цінності, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності для отримання прибутку або досягнення соціального ефекту; капітальні вкладення в розвиток виробництва чи невиробничу сферу. Інвестиції у відтворення основних фондів можуть бути здійснені у формі капітальних вкладень” (ЗВС, с. 185). Як видно з тлумачення, термін *капітальні вкладення* може бути синонімічним до терміна *капітальні інвестиції* лише частково, тільки в конкретному контексті, наприклад, витрати на капітальний ремонт будівель до капітальних вкладень не зараховують.